

ОД ИСТОГ ПИСЦА

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ
СРБИЈО, БОГ ТИ ПОМОГО
ЦРВЕНА ЗВЕЗДА – МОЈ ФУДБАЛСКИ КЛУБ
ПАРТИЗАН – МОЈ ФУДБАЛСКИ КЛУБ
ЗАНИМЉИВИ БУКВАР
ДА ЈЕ БОЉЕ НЕ БИ ВАЉАЛО
ОТКАЧЕНА ШКОЛА 5

БОЈАН
ЉУБЕНОВИЋ

НИШТА
НИЈЕ
СМЕШНО

Copyright © 2022, Бојан Љубеновић
Copyright © 2022 овог издања, ЛАГУНА

Срдији, земљи коју волим

Садржај

Памет11
Смрт Исидора Петровића15
Стварање36
Каријера.38
Избављење42
Пропуштени живот.46
Дресура50
Револуција54
Промили57
Зависност.61
Жмурке64
Реликвија67
Појачања70
Пироман74
Слога77

Увиђај	80
Лиценца	83
Питања и одговори	87
Инвалид	91
Резервација	94
Проблем	97
Дуел	99
Бољи живот	101
Аукција	107
Предигра	109
Видовњак	111
Тужба	116
Стицај несрећних околности	118
Систем вредности	122
Теме	127
Правила службе	131
Потоп	135
Тетоважа	137
Стравичан сан	140
Јавна личност	142
Смрт и спас	146
Позлаћена рибица и ја	149
Агенција	153
Пословни амбијент	156
Вирус	159
Први пут је најтеже	162

Систем	166
Кућа	168
Писмо подршке	171
Тржни центри	174
Како сам попиздео	177
Правда.	181
Научни програм	184
Мајстори шале	188
Обезбеђење.	192
Поруке	195
Чекање	197
Бонус прича: Неуспела отмица	199
Поговор: Кад истина и лаж замене места . .	201
О аутору.	205

Памет

Признајем да сам био мало збуњен када сам ушао у Биро за изгубљене ствари. Онижи човек за пултом приметио је моју nelaгoду и љубазно ме упитао:

– Дошли сте због...

– Изгубио сам памет – рекох тихо. – Свратио сам да питам да је није неко случајно пронашао...

Службеник није изгледао изненађено.

– Ах, та памет, људи у овом граду стално је гуде. Нико више не пази на своју памет.

– Заиста?

– Да, сваки час неко дође или да тражи своју или да пријави да је нашао нечију. Као да је памет кишобран или пенкало!

– Ето, исто и ја... – рекох стидљиво.

– Када сте приметили нестанак? – глас му је постао званичнији.

– Чега?

– Своје памети, побoгу! Када сте приметили да је нема?

Морао сам да размислим.

– Заправо не знам – промрмљах.

– Класика – уздахну службеник. – Знате ли бар кад сте је последњи пут имали?

Опет сам се замислио. Заиста, када ми је памет последњи пут затребала? Убрзано сам у глави премотавао догађаје, најпре оне из своје ближе прошлости, а онда све даље.

– Не знам ни то – рекох на крају. – Не могу да се сетим.

– Сећате ли се барем каква је била?

– Мислим да је била посве скромна, обична... – започех. – Уосталом, погледајте ме, изгледам ли вам као неко ко је одарен нарочитом памећу?

– Искрено, не – рече службеник.

Изненада ми сину.

– Када бисте ми показали неку од оних које већ имате, можда бих препознао своју!

Службеник климну главом, намести наочаре и отвори прву фиоку.

– Ево, овде имам једну кратку памет. Можда је ваша?

– Мислим да није – одмахнух главом. – Истина, ја нисам баш неки генијалац, али кратка памет...

– Да, да, то сви кажу – службеник ће мрзовољно, па отвори другу фиоку. – Ево, имам и једну лепу накнадну памет. Препознајете је?

– Не бих рекао...

– Сигурни сте? Размислите добро, у нашој се земљи накнадна памет веома цени. Може вам добро доћи ако сте на некој јавној функцији или тек планирате да се кандидујете...

– Хвала на понуди, али ...

– Погледајте је само – није одустајао. – Као нова! Види се да је некоришћена. Права чиновничка. Да ипак није ваша?

Помало увређено сам одмахнуо главом.

Службеник је затворио фиоку, осврнуо се око себе, а онда ме у пола гласа упитао:

– Јесте ли сигурни да хоћете баш своју памет?

– Не разумем, како то мислите?

Глас му постаде још конспиративнији.

– Ви стварно мислите да овде сви добију баш своје ствари? Верујете да сваки изгубљени капут или шешир заиста нађу свог правог власника?

– Него? – упитах једнако тихо.

– Не будите наивни! Уз малу надокнаду можете да изаберете било чију памет и однесете је као да је ваша! Стајаће вам као саливена!

– Али шта да радим са туђом памећу?

Службеник уздахну дубоко.

– Ви сте заиста изгубили памет. Човече, са туђом памећу у овој земљи чудо можете да направите. Генерације наших најуспешнијих људи, политичара, историчара, академика, доктора наука користиле су туђу памет уместо своје – и оствариле сјајне каријере!

– Али...

– Послушајте ме, од туђе памети глава никога није заболела! Овде људи највише страдају од своје рођене памети!

– Можда сте и у праву, али ја бих ипак да пронађем своју памет.

– За коју не знате ни кад вам је последњи пут затребала, ни кад сте приметили да је нема?

– Да – сагласих се покуњено.

– Бојим се да вам онда не могу помоћи. Морате је потражити на неком другом месту.

Изашао сам из Бироа и наставио да тражим своју памет. Тражио сам је данима и месецима.

Онда сам се једнога јутра пробудио и схватио да ми памет и није баш толико потребна.

Без памети се у Србији може и сасвим лепо и дуго живети.

Смрт Исидора Петровића

Исидор Петровић ни слутио није да ће му се тог четвртка живот из корена променити. Док је стајао на пешачком прелазу раскрснице Улице Војислава Илића и Устаничке, ударио га је камион и усмртио на месту. Исидор Петровић био је веома изненађен таквим развојем догађаја. Имао је четрдесет девет година и о смрти још није размишљао. Статистика говори да мушкарци у Србији просечно живе седамдесет пет година и Исидор је очекивао да ће поживети барем још три деценије. Просечан људски век Исидор је сматрао својим неотуђивим правом, био је убеђен да му природа бар толико дугује.

Зато је сада на улици лежао мртав и изненађен. Био је босоног (на тај начин потврђујући теорију да унесрећени у саобраћајним незгодама увек остану без обуће), из слепоочнице му је у танком млазу текла крв, а кравата му је била немарно пребачена преко рамена. Око њега су већ почели да се скупљају први

знатижељници, али Исидор није уживао у тој нагло стеченој популарности. Није чак обраћао пажњу ни на возача камиона који је, држећи се за главу (из које није текла крв), кружио око њега и наглас јецао. Исидору је било јасно да човек не рида због тога што га је потресла пешакова смрт, него зато што себе већ види иза решетака, па се зато нимало није трудио да му олакша: из слепоочнице му је и даље упорно цурила крв.

Једна дебела жена с црвеним кишобраном мобилним телефоном звала је хитну помоћ и Исидор јој је био захвалан на томе – желео је, наиме, да се што пре уклони са овог места. Није гајио наду да му лекари могу помоћи: иако никада раније није био мртав, знао је да му спаса нема. Он је био просто један од људи који никада не привлаче пажњу и утолико више му је сада сметало што сви зуре у њега. Посебно му је било неугодно то што на ногама нема ципеле: од најраније младости навикао је да свуда сем у кревету буде обувен. Ситуација у којој мртав лежи на мокром и прљавом асфалту била је довољно непријатна, а ово са изгубљеним ципелама читаву ствар чинило је неподношљивом.

Стање беспомоћности у којем се нашао већ му је помало ишло на живце, али био је свестан да мало шта може да учини. За овај четвртак имао је сасвим другачије планове, не да буде мртав, но морао се помирити с тим да неће моћи да их испуни. У овом граду увек искрсне нешто што човеку помути и најбоље намере.

Треба, међутим, бити искрен па признати да планови Исидора Петровића за овај кишни четвртак нису били нарочито значајни. Пошто је јутрос устао,

обријао се и доручковао, одлучио је да сврати у најближу самопослугу и купи једну сијалицу од сто свећа. Наиме, када му је синоћ у радној соби прегорела сијалица, Исидор није имао другу до једне од шездесет свећа, чија се прописана снага врло брзо показала преслабом да Исидору омогући несметано читање службених аката и друге кореспонденције. Уплашивши се да ће недостатак светлости проистекао из разлике од четрдесет свећа врло брзо нарушити његов вид и да ће потом бити приморан да носи мрске му наочаре, Исидор је јутрос поранио у куповину.

Иако је смрт која га је потом задесила умногоме ублажила страх од слабљења вида, треба рећи да сијалица од сто свећа није била и једини разлог његовог изласка на улицу. Главни разлог који је Исидора Петровића извео у град по кишном времену био је одлазак у хемијску чистионицу. Тај четвртак био је трећи дан откако је на хемијско чишћење однео свој нови црни сомотни сако, и било је време да га подигне. У унутрашњи џеп кишног мантила сместио је потврду да је власник сакоа, и кренуо.

И тако је стајао на семафору и размишљао да ли да прво купи сијалицу од сто свећа или да подигне свој очишћени сако, када је возач тешког камиона (учинило му се да је то била мешалица за бетон) изненада скренуо на тротоар и подигао га. Док је летео према коловозу, Исидор није могао да не помисли да је крајње зачуђујуће то што је од свих људи на тротоару камион ударио само њега. У непосредној близини стајало је неколико знатно крупнијих особа, логично би било да мешалица закачи најпре њих, али десило

се управо супротно. У ретким тренуцима његовог живота када би био изабран међу многима у гомили, Исидор би само скромно слегнуо раменима и захвалио на тој пажњи. Овога пута, међутим, он је крајње неучтиво свом силином треснуо о коловоз и остао непомично да лежи; о слегању раменима није могло бити ни говора.

Црни сомотни сако Исидор је купио пре десетак дана спремајући се за породично славље својих пријатеља Деспотовића, који су обележавали двадесету годишњицу брака. Госпођа Милева Деспотовић му је у телефонском разговору нимало тактично напоменула да ће на вечеру доћи и госпођица Људмила Станковић, њена колегиница, која, баш као ни сам Исидор, нема среће у љубави. Било би добро да купи неки нов комад одеће, додала је једнако неучтиво госпођа Милева.

Савете ове жене Исидор је обично сматрао безвредним, међутим после малог увида у стање у свом плакару схватио је да заиста нема ништа пристojно да обуче, и тако је био приморан да купи тај црни сомотни сако. Неким чудом, сако му је заиста добро пристајао, рукави су му били таман, што с другим сакоима тешко да је био случај. Уз то, овај се и благо сужавао у пределу струка, чинећи његов напупели стомак једва видљивим.

Те вечери је црни сомотни сако пожњео све комплименте присутних, а један је дошао и од госпођице Станковић, вишег општинског референта и надасве пријатне особе. Госпођица Станковић добар је познавалац мушке конфекције, објаснила је, њен дивши

вереник био је пословођа у једном пропалом текстилном предузећу, после чега је побегао у Мадрид, заједно са својом комерцијалном директорком.

Разговор је потом постао крајње занимљив, госпођица Људмила била је одушевљена тиме што је он рекао да је пројектант мостова, сматрала је ту професију крајње узбудљивом. Од свог уверења није хтела да одступи чак ни кад јој је Исидор Петровић открио да један те исти мост пројектује већ десет година, да изнова и изнова руком црта његове стубове, сводове и лукове. Напротив, тврдила је да према градитељима мостова од раног детињства гаји нарочите симпатије, да би га, при самом крају вечери, између два гутљаја црвеног вина, питала може ли да пројектује неки мост који би повезао њих двоје. И таман када је збуњени Исидор Петровић заустео да каже да у новчанику случајно има две карте за позоришну премијеру у следећи петак, госпођа Милева Деспотовић му је на рукав сакоа изручила пуну кашику умака од мајонеза.

Тај несмотрени гест изазвао је мук за столом, домаћица је онда, још несмотреније, покушала да рукав обрише мокром крпом, због чега је мрља постала још већа, а Исидор Петровић је беспомоћно гледао како се бели умак шири црним сомотом. Трезвено је реаговала једино госпођица Људмила Станковић: уверљивим тоном рекла је да флека од умака не припада породици тврдокорних мрља, те да ће је свака хемијска чистионица врло лако уклонити. Похваливши пред свима познавање природе текстила госпођице Станковић, Исидор Петровић је обећао да ће свој сако одмах сутрадан однети на хемијско чишћење.

То обећање испунио је пре тачно три дана, а мајстор му је написао потврду и рекао да по свој сако дође у четвртак. Као одговоран човек, Исидор није марио што овог четвртка киша лије као из кабла, у договорено време упутио се ка чистионици. Сада је, међутим, лежао на асфалту мртав, свестан да тај наум неће моћи и да оствари.

Некада давно у једној књизи је прочитао да је разлика између живота и смрти у томе што је за живот потребно двоје, а за смрт само једно; он се сада недвосмислено уверио да је то обична глупост. За његову смрт била су потребна двојица, он и возач мешалице за бетон – која се, узгред буди речено, и даље равномерно, па и равнодушно, без зрнца гриже савести, окретала око своје осе не дозвољавајући да се мешавина шљунка, цемента и воде у њој стврдне. Да је Исидор Петровић уместо инжењера био песник, вероватно би у томе препознао занимљив симбол незауостављивости живота.

Овако – био је забављен једино сам собом. Спорост хитне помоћи већ је почела да га нервира. Колико човек у овом граду треба да буде мртав да би му неко указао помоћ?!

Дуж Улице Војислава Илића већ се формирала колона аутомобила, нестрпљиви возачи наизменично су трубили. Гомила радозналаца око његовог мртвог тела на тротоару бивала је све већа, али се, срећом, нико није усуђивао да га додирне. Исидор је био захвалан на томе: ни као жив није подносио додире непознатих људи. Није, додуше, подносио ни да га фотографишу без питања, али две тинејџерке за то нису мариле, и

ту се ништа није могло учинити. Више кришом него стидљиво, мобилним телефонима су сликале леш пред собом, а Исидор није могао да се не запита како је на фотографијама испао. Без сумње, снимци ће се убрзо наћи на интернету, па то питање није било занемарљиво. Иако се читавог живота држао ван домашаја јавности, смрт ће га, изгледа, учинити популарним. Да није био мртав, Исидор би се том судбинском обрту насмејао. Овако је само био задовољан што је јутрос одлучио да обује нове, чисте чарапе, јер би рупице на старима сигурно изазвале лавину негативних коментара, што би његову каријеру јавне личности могло да уништи пре него је и почела. Истина, још није чуо да постоји такмичење за најлепши леш, али у овој се земљи ствари толико брзо мењају да није искључено да се и то ускоро неће десити.

Исидор Петровић је презирао интернет, друштвене мреже и уопште све виртуелне новотарије. Конструкције својих мостова цртао је оловком и лењиром и на памет му није падало да себи олакша тако што ће почети да користи неки савремени компјутерски програм. Колеге са посла нису ни најмање делиле његово одушевљење традиционализмом; напротив, већина је била згрожена чињеницом да пројектант у двадесет првом веку користи угломер и шестар. Добронамернији међу њима саветовали су му: ако интернет већ неће да користи у професионалне сврхе, онда нека своје постојање макар обзнани на каквој друштвеној мрежи и покуша да на тај начин упозна женску особу сличну себи. Исидор је, међутим, такву могућност категорички одбијао. У самотњачком животу није видео

никакав хендикеп, напротив – у свако доба могао би набројати сијасет предности које он собом носи.

Малопређашњи инцидент, на пример, показао је сву исправност његовог става. Да је мешалица за бетон уместо њега са тротоара покупила неког ожењеног човека, трагедија би била знатно већа, несрећа би се убрзо проширила на чланове његове породице, и ко зна кога још. Овако је локализована само на усмрћеног и возача камиона – који је, узгред речено, одавно престао да рида и мобилним телефоном већ увелико разговарао са својим адвокатом. Исидор се и иначе љутио кад неко у његовом присуству користи телефон, а сада је био потпуно згрожен: какво неваспитање, какав безобразлук, какав смо то свет постали! Ако некога већ убијеш на улици и упропастиш му дан, онда је бар основни ред да му посветиш пуну пажњу, а не да се цењкаш око адвокатске тарифе.

У даљини су се коначно зачуле сирене и Исидор осети задовољство што ће се ова непријатна ситуација убрзо окончати. Истина, киша је пре неколико минута престала да пада, што је његово лежање на тротоару учинило унеколико пријатнијим, али далеко од тога да је било комфорно. Још као малог мајка га је подучила да седење на хладном бетону може бити штетно, и он се тог савета придржавао читавог живота, па нема разлога да сада, само зато што је мртав, ту навику промени.

Задовољан је био и због тога што је крв из његове главе престала да цури. Грозио се патетике, а није ли мртав човек који лежи и крвари управо оличење те особине слабих и простих. Уз то, негде је прочитао

да само озбиљно болесним људима цурење крви не може да се заустави, те је на неки начин било утешно знати да је умро здрав. Његови родитељи, на пример, нису били те среће, умрли су веома рано, једно од срца, друго од упале плућа, па је сада било јасно да у њиховој фамилији болест није наследна; наследна је била само прерана смрт.

Уз заглушујуће сирене крај његовог тела зауставише се два комбија, један хитне помоћи, други полицијски. Овај други је закочио у последњи час, да га не прегази – у овом баксузном дану само би му још то фалило. Најпре му је пришао доктор, гибак и црнокос, али и веома млад и мршав, мршав толико да су му рукави белог мантила били предугачки, а ревери преклапали један други. Од тога се Исидору у нормалним околностима дизала коса на глави, али овога пута правио се да то не види. Хитрим али неспретним покретима младић је покушавао да утврди да ли је унесрећени можда још жив, и потрајало је то већ толико да су неки из окупљене масе почели да негодују. Да је могао, Исидор Петровић би поцрвенео од стида због очигледне неукости докторове; на све начине покушао је да неискусном лекару олакша – био је мртав да мртвији не може бити, али узалуд, овај се и даље трудио да у његовом омлитавелом телу пронађе зрнце живота. Исидор се томе сада баш чудило: знао је да студенте медицине на факултету најпре уче да препознају смрт, па тек онда живот; је ли могуће да је и овај лекар један из плејаде оних који су своју диплому стекли на црној берзи? Да је био живљи, Исидора би ова чињеница озлоједила, можда и разбеснела

– колики баксуз треба да будеш па да те од смрти лечи човек са фалсификованом дипломом, нервирао би се; овако, био је сасвим равнодушан, дотични (надри) лекар не може да му нашкоди више него што је возач мешалице то већ учинио.

Младић у белом мантилу коначно је завршио свој посао, констатовао је смрт и повукао се, а онда уважио сугестију из публице и вратио се до леша да би покојнику склопио очи. На томе му је Исидор био изузетно захвалан: лежање на тротоару без ципела било је довољно непристојно, широм раширене очи ситуацију су драматизовале до баналности. Полицајци су већ црвено-плавом траком оградили место несреће и светину померили за неколико метара уназад, што је изазвало неколико незадовољних коментара, првенствено оних који су у комешању изгубили најбоља места. Један полицајац у цивилу саслушавао је возача камиона, при чему Исидор није могао да не примети да неопрезни шофер још није био спутан лисицама – очито да саобраћајна полиција претпоставку невиности поштује до крајњих граница. Исидор се надао да неће на крају испасти да је он сопственом вољом главу потурио под ветробран камиона, преко тога ипак не би могао равнодушно да пређе, његова савесност при прелажењу улице била је једна од особина којом се одувек поносио. Уз то, сматрао је крајње неправедним што кривац, у овом случају возач, има могућност да полицији преприча своје виђење догађаја, а да је та могућност жртви, то јест њему, ускраћена – истина, из оправданих разлога, али ипак.